

Спеціалізованій вченій раді Д 26.059.04
Національного транспортного університету
Міністерства освіти і науки України
01010, м. Київ, вул. М. Омеляновича-Павленка, 1

ВІДГУК

офіційного опонента

кандидата економічних наук, професора

БАБЯК НАТАЛІЇ ДМИТРІВНИ

на дисертаційну роботу

РЯБОШТАН ЛЮДМИЛИ ГРИГОРІВНИ

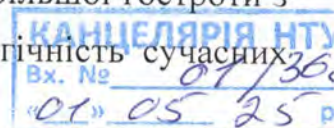
на тему: «**Механізм інвестиційного контролінгу на автотранспортному підприємстві**», поданої на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 - економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)

1. Актуальність теми дисертаційної роботи та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами

В умовах трансформаційних змін та зовнішніх викликів, що постали перед сучасною Україною, автотранспортні підприємства відіграють ключову роль у забезпеченні економічної стабільності та розвитку країни. Ефективне функціонування автотранспортних підприємств набуває стратегічного значення, оскільки вони забезпечують не лише логістичну підтримку військових і гуманітарних операцій, а й відновлюють критично важливі ланцюги постачання, підтримують експортно-імпортні операції, що є життєво необхідним для економіки держави.

Враховуючи цю особливу роль, питання ефективного управління інвестиційними процесами на підприємствах автомобільного транспорту стає надзвичайно актуальним. Невід'ємною складовою ефективної системи управління підприємства є система контролінгу, що забезпечує інформаційну та аналітичну підтримку менеджменту, досягнення конкурентоздатності й ефективності діяльності, в тому числі в інвестиційній сфері. Забезпечення стабільного та довгострокового підприємницького успіху потребує впровадження сучасних систем інвестиційного контролінгу.

Проблематика інвестиційного контролінгу набуває ще більшої гостроти з огляду на зростаючу складність, інноваційність та технологічність сучасних

інвестиційних проєктів. В умовах підвищеної невизначеності та значних ризиків ефективний інвестиційний контролінг стає інструментом, що дозволяє оптимізувати використання обмежених ресурсів, забезпечити їх цільове спрямування та досягти максимальної віддачі від інвестованого капіталу. Таким чином, для автотранспортних підприємств в сучасних умовах є важливим впровадження інвестиційного контролінгу, який забезпечує інформаційну основу для прийняття стратегічних інвестиційних рішень, сприяє оптимізації використання обмежених ресурсів, мінімізує ризики та підвищує загальну ефективність діяльності автотранспортних підприємств, що є ключовим фактором їхнього сталого розвитку та внеску в економічне відновлення країни.

З огляду на зазначене тема дисертаційного дослідження, яка присвячена науковому обґрунтуванню теоретичних підходів та розробленню методичних положень щодо формування механізму інвестиційного контролінгу на автотранспортному підприємстві, є актуальною.

Про актуальність теми свідчить також те, що основні результати і рекомендації, які наведені в дисертації, розроблені відповідно до планів науково-дослідних робіт кафедри економіки та кафедри фінансів, обліку та аудиту Національного транспортного університету за темами: «Ринкові відносини і підприємництво» у період 2014-2015 рр. (номер державної реєстрації 0112U008411) – у межах якої автором особисто досліджено поняття та мета контролінгу інвестиційних проєктів; «Економічний розвиток і підприємництво в Україні» у період 2016 р. (номер державної реєстрації 0117U000126) – у межах якої здобувачкою особисто досліджено економічну сутність, функції та задачі інвестиційного контролінгу; «Сучасна парадигма інноваційного розвитку транспортного комплексу України» у період 2023 – 2024 рр. на тему (номер державної реєстрації 0121U100635) - у межах якої автором самостійно досліджено перспективи цифровізації інвестиційного контролінгу, можливості запровадження технології блокчейн в процеси інвестиційного контролінгу та обґрунтована методика оцінювання рівня ризиків інвестиційної діяльності автотранспортних підприємств; «Фінансові інновації як інструмент досягнення стратегічної мети діяльності підприємств дорожньо-транспортного комплексу» у період 2024 р. (номер державної реєстрації 0106U013189) - у межах якої автором досліджено проблеми інвестування сфери автосервісу, основні напрями фінансування та управління інвестиційною діяльністю підприємств автосервісу.

Таким чином, представлена дисертаційна робота висвітлює актуальні проблеми, які пов'язані з розробкою науково - методичного інструментарію та практичних рекомендацій щодо формування механізму інвестиційного контролінгу, що чітко сформовано у меті й завданнях дослідження.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

В дисертаційній роботі Рябоштан Людмили Григорівни сформульовані мета, завдання, основні наукові положення та результати викладенні у логічному взаємозв'язку та є обґрунтованими.

Обґрунтованість та достовірність основних наукових положень, отриманих результатів, висновків та сформульованих рекомендацій підтверджується використанням комплексу загальнонаукових, фундаментальних положень економічної науки, результатів досліджень вітчизняних та іноземних вчених у сфері контролінгу та управління інвестиційною діяльністю підприємств. Обґрунтованість та достовірність результатів дослідження щодо розвитку організаційно-економічних засад здійснення інвестиційного контролінгу на підприємствах автомобільного транспорту підтверджується використанням авторкою значного масиву статистичної інформації, застосуванням системного підходу та широкого спектру методів наукового пізнання, зокрема, аналізу й синтезу, логічного узагальнення, економіко-математичного моделювання, експертних оцінок.

Переважна більшість наукових положень належним чином аргументована, висновки спираються на об'єктивні результати дослідження.

Інформаційною базою дослідження слугували матеріали Державної служби статистики України, дані фінансової звітності вітчизняних автотранспортних підприємств, закони та інші нормативно-правові документи, а також матеріали періодичних видань та інтернет-ресурсів, наукові праці вітчизняних та іноземних вчених.

Аргументованість та достовірність сформульованих наукових положень, висновків та практичних рекомендацій підтверджується їх апробацією на 10 міжнародних та вітчизняних науково-практичних конференціях та публікаціями у наукових фахових виданнях.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій,

сформульованих у дисертації, вказує на те, що поставлені в ній завдання виконані, а мета дослідження досягнута.

3. Наукова новизна положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертаційній роботі

Найсуттєвіші наукові результати полягають у розробці теоретико-методичних положень інвестиційного контролінгу та практичних рекомендацій щодо його впровадження в управління інвестиційною діяльністю автотранспортних підприємств.

Основні положення, які характеризують новизну дослідження й особистий внесок автора, полягають у наступному:

- вперше розроблено механізм інвестиційного контролінгу на автотранспортному підприємстві, який спрямований на оцінку рівня ефективності й ступеню ризиків інвестиційної діяльності підприємства та базується на логічному поєднанні методико-аналітичних, управлінських, фінансових, технічних та нормативно-правових складових;

- удосконалено методичний підхід щодо комплексного оцінювання інвестиційної діяльності автотранспортного підприємства через запровадження системи трьох груп коефіцієнтів, що характеризують перспективність, стан та результативність інвестиційної діяльності, що дозволяє, на відміну від існуючих, оцінити рівень ефективності та ступінь ризиковості інвестиційної діяльності підприємства для визначення напрямів подальшого її розвитку;

- удосконалено процес прийняття інвестиційних рішень на автотранспортному підприємстві шляхом застосуванням інтегрального коефіцієнта ефективності інвестиційної діяльності та інтегрального показника оцінки ризику інвестиційної діяльності, сформованих за результатами багатофакторного дискримінантного аналізу в залежності від рівня ефективності та ризиків інвестиційної діяльності автотранспортного підприємства;

- дістали подальшого розвитку понятійно-категоріальний апарат у частині уточнення трактування дефініцій: «контролінг» як інтегрованої саморегулюючої системи інформаційно-аналітичної підтримки процесу прийняття управлінських рішень та «інвестиційний контролінг» як координуючої системи управління інвестиційною діяльністю підприємства, що створює інформаційно-аналітичну базу для прийняття ефективних

управлінських рішень в сфері інвестиційної діяльності підприємства;

- розвинено методичний підхід щодо генерування та прийняття управлінських рішень на основі матриці оцінки стану інвестиційної діяльності автотранспортного підприємства та матриці дій, яка дозволяє приймати як тактичні та оперативні рішення стосовно інвестиційної діяльності, так і корегувати інвестиційну стратегію підприємства для досягнення стратегічних цілей при прийнятному рівні ризику діяльності.

4. Практичне значення наукових результатів дослідження

Більшість отриманих наукових результатів дисертаційної роботи має практичну цінність.

Практичне значення результатів проведеного дослідження підтверджено їхнім впровадженням у діяльність підприємств транспортної галузі, а саме: АТ «КВК «РАПІД» (акт впровадження №124/01 від 19.09.2024р.), ТОВ «Маск-Груп» (акт впровадження №104/02 від 30.10.2024р.) та ТОВ «ПОЛІТЕХНОСЕРВІС» (акт впровадження №1 від 05.11.2024р.).

Окремі теоретичні положення та практичні висновки дисертаційної роботи використовуються в навчальному процесі Національного транспортного університету (акт впровадження № 1836/14 від 11.11.2024 р.) під час викладання та при формуванні методичного забезпечення дисциплін «Економіка і організація інвестиційної та інноваційної діяльності», «Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків», «Контролінг на підприємствах ДТК», «Контролінг».

Вище зазначене дозволяє стверджувати, що наукові положення дисертаційного дослідження мають практичне значення, а робота відрізняється як науковою новизною, так і практичною значимістю.

5. Повнота викладення результатів дослідження в опублікованих працях

У відкритому друці за темою наукового дослідження опубліковано 15 наукових праць, з них 4 статті - у наукових фахових виданнях України, 1 стаття – у науково-практичному виданні держави Європейського союзу (Польща). Загальний обсяг надрукованих праць 6,7 друк. арк., з яких 3,8 друк. арк. належать особисто автору.

Результати, отримані в роботі, пройшли належну апробацію на 10 міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, за підсумками яких було опубліковано тези доповідей.

В опублікованих працях знайшли своє відображення основні висновки і пропозиції з теми дослідження. Кількість та обсяг публікацій засвідчують повноту та відповідність чинним вимогам щодо висвітлення основних наукових здобутків автора.

6. Відповідність дисертаційної роботи встановленим вимогам

Дисертаційна робота складається із анотації, вступу, трьох розділів, висновків до розділів і загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг дисертації становить 245 сторінок друкованого тексту, з них 188 сторінок основного тексту. Матеріали дисертації проілюстровані 53 рисунками (4 з яких займають повні сторінки) і містять 42 таблиці (з них 6 на окремих сторінках), 24 сторінки - список використаних джерел із 220 найменувань.

Представлена дисертаційна робота є цілісним і завершеним науковим дослідженням. Її структура є логічною та послідовною, що забезпечує чітке розкриття теми дисертації. Викладений матеріал відрізняється послідовністю, а сформульовані висновки й рекомендації обґрунтовані отриманими результатами досліджень. Оформлення роботи відповідає чинним вимогам.

Автореферат дисертації за своїм змістом та структурою відповідає основним положенням та висновкам дисертаційної роботи і є ідентичним до її змісту.

7. Зауваження, недоліки та дискусійні питання дисертаційної роботи

Відзначаючи позитивні сторони роботи, варто звернути увагу на певні зауваження та питання дискусійного характеру.

1. Теоретико-методичний базис інвестиційного контролінгу, представлений в першому розділі роботи, не повно враховує особливості функціонування інвестиційного контролінгу на автотранспортних підприємствах. Необхідно було детальніше дослідити чинники впливу на особливості управління інвестиційною діяльністю підприємств автомобільного

транспорту, етапи реалізації інвестиційного процесу на автотранспортних підприємствах.

2. Автор в роботі згадує про вплив воєнних дій, пандемії та економічної нестабільності на транспортну галузь, однак ці фактори не отримують достатньо глибокого аналізу в контексті того, як ці непередбачувані обставини можуть радикально змінити стратегії інвестиційного контролінгу. Можливо, варто було б більше уваги приділити управлінню ризиками в умовах зовнішніх шоків.

3. Більшість прикладів та досліджень в роботі орієнтовані на великі підприємства. Це може бути недоліком, оскільки більшість автотранспортних підприємств в Україні є малими або середніми, що обмежує їх здатність впроваджувати складні системи контролінгу, як зазначено в роботі. Необхідно було б більш детально вивчити можливості адаптації цих систем для малих і середніх підприємств.

4. У роботі є загальні рекомендації щодо впровадження інвестиційного контролінгу, але не вистачає чітких практичних кроків або конкретних інструкцій для підприємств, що прагнуть інтегрувати ці методи в свою діяльність. Більш детальне роз'яснення щодо етапів впровадження допомогло б практичним підприємствам краще реалізувати теоретичні пропозиції.

5. Автор використав лише одне підприємство (АТ «КВК «Рapid») для апробації запропонованого механізму. Це може бути недостатньо для загальної оцінки ефективності запропонованої моделі в умовах різних підприємств, особливо в умовах значних відмінностей між підприємствами за масштабами та інвестиційними можливостями.

Втім, зазначені недоліки, які слід пов'язати, передусім, із багатоаспектністю проблеми і складністю її висвітлення в межах кандидатської дисертації, не зменшують незаперечної наукової та практичної цінності представленого дослідження. Вони можуть стати напрямом подальшого наукового пошуку автора.

8. Загальний висновок

Дисертаційна робота Рябоштан Людмили Григорівни є завершеною науковою працею, спрямованою на розв'язання актуальної наукової задачі щодо формування механізму інвестиційного контролінгу на автотранспортному підприємстві. Робота містить необхідні елементи наукової новизни та є певним

внеском у розвиток інвестиційної діяльності підприємств автомобільної галузі.

Дисертаційна робота Рябоштан Людмили Григорівни виконана самостійно та характеризується єдністю змісту, відповідає паспорту спеціальності 08.00.04 - Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності), виконана на належному науковому рівні та відповідає вимогам пунктів 9, 11, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. №567 (зі змінами і доповненнями), що висуваються до дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня кандидата наук.

Актуальність виконаної роботи, рівень наукових розробок та практична значимість отриманих результатів надають можливість зробити висновок, що автор дисертації на тему «Механізм інвестиційного контролінгу на автотранспортному підприємстві» Рябоштан Людмила Григорівна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент:

кандидат економічних наук, професор,
професор кафедри корпоративних
фінансів і контролінгу,
Київського національного економічного
університету імені Вадима Гетьмана

Наталія БАБЯК

